

Azərbaycanda ailə ənənələri hər zaman yaşayacaq

Bu gün Beynəlxalq Ailə Günü kimi qeyd olunur. Bu əlamətdar gün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Baş Assambleyasının qətnaməsinə müvafiq olaraq 1994-cü ildən keçirilir. Ölkəmiz bu ənənəyə 2008-ci ildən qoşulub. Azərbaycanda ailə bayramının qeyd edilməsi dövlət qadın siyasətinin bariz nümunəsidir.

"Ailə - kiçik bir dövlətdir", - deyirlər. Heç zaman mahiyyətini itirməyən bu müdrik fikir ailənin həm də cəmiyyətin, dövlətin var olmasında, inkişafında rolunun nə qədər əhəmiyyətli olduğunu ifadə edir. Böyük dövlətin məğlubedilməzliyini, təməlinin sarsılmazlığını, sayılıb-seçilməsini, işıqlı gələcəyini müəyyənləşdirənlər, təmin edənlər bu kiçik dövlətin yetişdirdiyi insanlardır.

Azərbaycan xalqı hər zaman ailə dəyərini yüksək tutub. Hər bir ailədə böyükler kiçiklərə məsləhət, nəsihət verməzdən öncə öz davranışları ilə onlara nümunə olmağa çalışıblar. Azərbaycan ailələrində uşaqlar ağılları kəsməyə başlayandan görüblər ki, böyüklərə ehtiram göstərmək, sözlərinə qulaq asmaq yalnız onlardan tələb olunmur. Bu qaydalara, demək olar ki, yaş ardıcılığı ilə hər kəs riayət edir.

Azərbaycan ailələrində bineyi-qədimdən ən çox diqqət göstərilən məsələlərdən biri də eyni vaxtda süfrə ətrafında toplaşmaqdır. Adətən, analar ailə başçısı evə gəlməyincə, süfrə açmayıblar. Böyüklerin yeri həmişə süfrənin başında olub. Onlar əl uzatmayınca kiçiklər yeməyə başlamayıblar. Azərbaycan ailələrinin əksəriyyətində bu günədək belədir.

Ailə böyükleri də öz növbələrində kiçiklərə diqqət, qayğı göstərirlər, gecə-gündüz çalışır, ağır zəhmətə qatlaşırlar ki, övladları heç nədən korluq çəkməsinlər, özlərini həyatda arxalı hiss etsinlər, həm maddi, həm də mənəvi baxımdan ra-

hat yaşasınlar. Bu qayğıkeşlik, fədakarlıq uşaqlarda valideynlərinə, nənə-babalarına qarşı bağlılığı, sevgini möhkəmləndirir. Doğmaları yaşa dolub fiziki imkanları məhdudlaşanda da övladlar onlara dayaq olur, qayğısını çəkirlər.

Valideynlər yalnız uşaqlarını boya-başa çatdırmaqla, yaxşı təhsil almalarına, peşə, sənət öyrənmələrinə nail olmaqla vəzifələrini bitmiş hesab etmirlər. Ailə quranda da maddi ehtiyac ucbatından çətinliyə düşməmələri üçün müəyyən hazırlıqlar görürlər. Toy adət-ənənələrimizə çevrilmiş nişanlı qızlara oğlan evi tərəfindən geyim, bəzək əşyaları, yaxud qız tərəfinin ev əşyaları almaları da bu düşüncədən irəli gəlib. Yəni qədimdə oğlan evi də, qız evi də ailə quran gənclərə, adətən, lazımı məişət əşyaları, eləcə də gündəlik həyatlarında, toy-bayramlarda geyinib-kecinmək üçün libaslar, bər-bəzəklər alıblar. İsrəfçilik həmişə yolverilməz hesab edilib. Odur ki, cer-cehizi təmtəraq, nümayiş etdirmək üçün deyil, gənclərə görək olacağına görə alıblar. Yeni evlənənlər ilk gündən adi məişət problemləri ilə üzləşməyiblər.

Əfsuslar olsun ki, yalnız xeyirxahlıq, qayğıkeşlik, zərurət məqsədi daşıyan bu adət-ənənəni sonralar bir çoxları davam etdirmək adı ilə ifrata varıb, əndazəni aşılıb. Maddi imkan olanlar da, olmayanlar da bahalı geyimlər, zinət əşyaları, cehiz alırlar. Hətta bunun üçün borca düşən, kredit götürən valideynlər də az deyil. Nəticədə özləri üçün, bəzən

hətta yeni evlənən gənclər üçün problemlər yaradırlar. Gənc ailələrin möhkəmlənməsində maneəyə çevrilən yeganə səbəb isə, əlbəttə ki, bu, deyil.

Təəssüflə qeyd edək ki, ölkəmizdə boşanma hallarının sayında azalma müşahidə olunmur. Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən 2024-cü il ərzində ölkədə 49 min 508 nikaha daxilolma və 21 min 384 boşanma halları qeydə alınıb. Bu barədə Dövlət Statistika Komitəsi məlumat yayıb. O da qeyd olunub ki, 2023-cü ilə müqayisədə 2024-cü ildə əhalinin hər min nəfərinə nikahların sayı azalaraq 5,3-dən 4,9-a düşüb, boşanmaların sayı isə dəyişməyərək eyni səviyyədə (2,1) qalıb.

Dövlət Statistika Komitəsi 2025-ci ilin yanvar-fevral aylarında qeydə alınan nikah və boşanmaların sayını da açıqlayıb. Bildirilib ki, Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən 7741 nikah və 3414 boşanma halı qeydə alınıb və ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə nikahların sayı 4,0-dan 4,7-yə

qədər artıb, boşanmaların sayı isə eyni səviyyədə (2,1) qalaraq dəyişməyib.

Boşanmaya aparıb çıxaran səbəblər müxtəlifdir. Elmi-texniki tərəqqi əsrində yaşayırıq. Sosial şəbəkələr həyatımızın ayrılmaz hissəsinə çevrilib. Ailələrdə münafiqliyin artmasında sosial şəbəkələrin rolu da danılmazdır. Mütəxəssislər bununla yanaşı, boşanmalarda başqa amillərin - maddi səbəblərin, valideynlərin müdaxiləsinin, uşağın olmamasının, məsuliyyətsizliyin, xəyanətin, yalan danışmağın, həddən artıq qısqanclığın, zərərli vərdislərə aludəçiliyin mənfi rol oynadığına diqqəti çəkirlər.

Əlbəttə, boşanma halları yalnız gənc ailələrdə baş vermir. Boşananlar arasında hətta uzun müddət evli olanlar da var. Mütəxəssislər belə ailələrin dağılmasının arxasında, əsasən, sosial, iqtisadi və psixoloji faktorların dayandığını nəzərə çatdırırlar.

Hətta oxşar görünən ailələrin də hər birinin öz daxili qayda-qanunları var. Amerika filosofu, esseisti və şairi Ralf Uold Emerson "Ailə kralların belə girə bilmədiyi bir qala-

dır" deyib. Qədim Azərbaycan xalqının ənənələrinə görə, ailə qalasında baş verənləri çox zaman onun hüduddlarından kənara çıxarmaq məqbul hesab edilmir. Yəni atalarımızın dediyi kimi: "Söz var, ev içində, söz var, el içində". Ancaq təəssüflə vurğulamalıyıq ki, bu məqamı unudanlar az deyil. Ailədə yaranan kiçik narazılıqlardan belə bütün qohum-qonşu xəbərdar olur. Çünki ailə üzvləri öz aralarında müzakirə etməli olduqları narazılıqları, narahatlıqları dərhal başqalarına danışirlar. Məsləhətli don isə həmişə gen olmur. Bəzən kənar müdaxilələr ailədəki vəziyyəti daha da gərginləşdirir, çıxılmaz yola aparır.

Azərbaycan xalqı çox müdrikdir, yüksək dəyərlərə malikdir. Mənəvi zənginliyini heç zaman itirməz, eləcə də aşınmaya məruz qalmasına yol verməz. Ailə bu dəyərlərin başında gəlir. Zaman nə qədər dəyişirsə dəyişsin, ölkəmizdə ailə ənənələri hər vaxt yaşayacaq.

**Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"**